

Katedra kulturních a náboženských studií

Autor práce: **Eliška Čuperková**

Název práce: Možnosti a limity transkulturního dialogu v případě integrace Romů

Vedoucí práce: Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.

Bakalářská práce Elišky Čuperkové se věnuje integraci Romů se speciálním zaměřením na vzdělávání. Autorka dochází k závěru, že úspěšnost vzdělávání romské populace je značně omezena kvůli diskriminaci nebo stereotypům, které limitují uplatnění mladých Romů v edukačních procesech a posléze i v zaměstnání. Tím podle autorky de facto selhává proces integrace romské populace (ačkoliv se objevují i úspěšní a integrovaní jedinci), protože Romové nemají rovné podmínky a tuto nerovnost nedokáže vyřešit ani multikulturní výchova, která kulturní odlišnosti spíše vyzdvihuje a naplňuje, než aby je nivelizovala, a (prozatím) ani mediálně probíraná inkluze. Autorka ve své práci uvedla rovněž výsledky z kvalitativního výzkumu, které vyznívají poněkud kontradiktivně k teoretickým závěrům práce, ale důvodem je také výběr participantů. K uvedení bakalářské práce je také vhodné doplnit, že autorka neomezovala svou práci pouze odkazem na výše uvedené prvky, ale svou práci doplnila také situací v romských rodinách (důvodem samozřejmě je, že rodinné prostředí do značné míry přispívá k profilaci jedinců).

Navzdory „pesimistickým“ závěrům upozornila autorka na možnost využití transkulturního rozměru, který může mít potenciál společného dialogu mezi většinovou společností a Romy. Autorčina práce je tak naplněna optimismem, že transkulturní dialog bude uskutečnitelný a to i díky zvyšujícímu se počtu vzdělaných i zaměstnaných Romů.

Bakalářská práce splňuje požadavky pro úspěšnou obhajobu, ale zároveň mám jako vedoucí práci pocit, že autorka mohla více rozebrat ideologické komponenty ve vzdělávacích procesech. Není to jen samotný vzdělávací proces, který umožňuje sociální mobilitu a třeba i vyvážnutí ze sociálního vyloučení, protože k úspěšnému překonání bariér a k nastavení transkulturního dialogu ve vzdělávání je z pohledu studentů nutné také akceptovat ideologické motivy většinové společnosti, které se ve vzdělávacím procesu objevují např. svým důrazem na národní identitu. To není nevinná součást celého vzdělávání, ale zcela cílená a historicky i státem určená ambice spojená s „ovládáním“ společnosti, a pokud se Romové identifikují se vzděláváním, pak nám to ukazuje také na přijetí ideologie státu. Ohledně multikulturní

výchovy pak lze uvést totéž, ale v „bledě modrém“ – také multikulturní výchova je určité politikum, které není zbavené nánosu etnicizace společnosti.

Závěrečná verze práce je dostatečně gramaticky i stylisticky upravena, ale předcházející verze byly plné gramatických a stylistických chyb. Také lze tvrdit, že autorčina práce je alespoň ve své první části deskriptivní a některé zajímavé myšlenky mohly být více rozvedené. Jsem přesvědčen, že autorka mohla více pracovat s teoretickým a abstraktním uvažováním. Nemůžu se rovněž zbavit dojmu, že transkulturní problematika je v autorčině podání jakási efémérní a neurčitá entita, nedostatečně definovaná a neuchopitelná.

Autorka pak v závěru uvádí poměrně pozitivní prognózu, že s rostoucí vzdělaností a zaměstnavatelností se uplatní transkulturní dialog, ale o tom lze polemizovat. Má otázka tak zní – **není to příliš přímočaře založené na liberálních úvahách, že čím více bude vzdělaných jedinců, tím se společnost bude mít lépe? Např. Karel Holomek (1996) uvádí, že Romové často odmítají vzdělané romské elity, protože ti přijali „nenáviděné“ hodnoty a normy většinové společnosti. Dokáže tak autorka identifikovat některé podobné diskrepance mezi vzdělanými a „ostatními“ Romy?**

Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.

V Rivnenské oblasti dne 24.7. 2020